

De graven van onze oorlogsslachtoffers lagen er weer mooi bij

Maar... zorgen over onderhoud zijn er zeker

Tijdens een momentopname op 4 mei liggen de graven van onze oorlogsslachtoffers er keurig bij. En eigenlijk vermoeden we dat dit het hele jaar het geval is. Maar welke organisatie zit daarachter en hoe werkt dat? En kan dit uitstekende onderhoud van groen en graven door de BV Nederland gecontinueerd worden, nu we overal moeten bezuinigen? De mensen bij de Oorlogsgravenstichting maken zich daarover zeker wel eens zorgen en spelen daar nu op in met een onderhoudsmodule.

Auteur: Broer de Boer

De Oorlogsgravenstichting (OGS) is opgericht op 13 september 1946 in Eindhoven. De stichting is statutair gevestigd in Den Haag en heeft kantoren in Den Haag en Jakarta. In Nederland heeft de OGS 26 en in Indonesië 128 medewerkers. De doelstelling van de Oorlogsgravenstichting is de aanleg, inrichting, instandhouding en verzorging van ongeveer 50.000 Nederlandse oorlogsgraven, waar ter wereld die zich ook bevinden. Deze graven zijn te vinden op Nederlandse en geallieerde erevelden in binnen- en buitenland, maar ook op gewone begraafplaatsen in steden en dorpen. Bovendien houdt de Oorlogsgravenstichting de nagedachtenis in ere van oorlogsslachtoffers voor wie geen graf kan worden ingericht. Hun naam wordt vermeld in een gedenkboek, op een gedenkplaat of een monument.

De redactie spreekt met Johan Teeuwisse,

algemeen manager van de OGS. Hij vertelt: 'In Nederland beheren wij twee erevelden: het ereveld te Loenen, gemeente Apeldoorn en het militair ereveld De Grebbeberg in Rhenen. Daarnaast zorgen wij voor ruim 2.000 Nederlandse oorlogsgraven en circa 10.000 geallieerde oorlogsgraven die verspreid liggen op reguliere begraafplaatsen in Nederland. Samen met de desbetreffende gemeente zijn wij verantwoordelijk voor het onderhoud aan deze oorlogsgraven.'

Consuls

De oorlogsgraven in Nederland liggen verdeeld over meer dan 1300 plaatsen; dat is dus een geweldig grote spreiding. Hoe organiseert de OGS dat onderhoud eigenlijk? Johan Teeuwisse: 'De OGS doet al sinds 1964 een beroep op de "consul" binnen de gemeente. Dat is meestal een medewerker van de gemeente die,

zonder daarvoor enige vergoeding te ontvangen, optreedt als vertegenwoordiger van de Oorlogsgravenstichting. De consul wordt altijd officieel benoemd door de burgemeester. De consul controleert, inspecteert en rapporteert aan de OGS betreffende de toestand van alle oorlogsgraven in zijn gemeente. Op deze manier is het voor de OGS veel efficiënter om haar onderhoudstaak aan oorlogsgraven in Nederland uit te voeren. Voor geconstateerde problemen hebben wij in Nederland twee mobiele teams van elk twee man. Die reizen het hele land door om de oorlogsgraven te reinigen, te renoveren en/of te voorzien van beplanting. Periodiek reizen ze ook naar Duitsland en Oostenrijk om de graven op de erevelden daar te reinigen. Het dagelijks onderhoud van deze erevelden ligt bij de lokale Duitse autoriteiten.'

Onderhoudsmodule

Ook de OGS heeft te maken met renovaties en moet daarbij naar besparingen zoeken. Hoe pakt men zoiets aan? Als voorbeeld noemt Johan Teeuwisse een ingrijpende renovatie van de beplanting op het Nederlandse ereveld in Orry-la-Ville nabij Parijs, zie inzet. Bij deze renovatie blijkt duidelijk dat er nagedacht wordt over de kostenaspecten van het onderhoud: de keuze valt op minder arbeidsintensief onderhoud. Johan Teeuwisse: 'Geld om onze taak naar behoren te kunnen uitvoeren, krijgen wij van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) op grond van de Regeling subsidiëring Oorlogsgravenstichting die sinds 1 januari 1997 van kracht is. Maar dat neemt niet weg dat ook wij slimmer en beter onderhoud moeten toepassen. Daartoe hebben we een onderhoudsmodule ontwikkeld. Die is op 26 maart jl. in Den Haag ten doop gehouden.'

'Ook oud-strijders en verzetsmensen die in een particulier graf zijn begraven, ontsnappen niet aan de aandacht van onze consuls'

Deze onderhoudsmodule is het geestelijk kindje van Roel Broer, hoofd beheer en onderhoud van de Oorlogsgravenstichting. Hij zegt hierover: 'We maken ons daar wel eens zorgen over. Mede door bezuinigingen bij gemeenten en door fusies van gemeenten wordt het steeds moeilijker om het hoge onderhoudsniveau van oorlogsgraven dat ons voor ogen staat te handhaven. Ook al zijn de consuls door de burgemeester aangesteld, toch kunnen ze op het gebied van onderhoud met conflicterende situaties te maken krijgen. Bij ons kunnen ze echter altijd op ondersteuning rekenen. Daarbij is het absoluut niet de bedoeling dat goedbedoelende particulieren oorlogsgraven "adopter" en met een sopje en een boender aan het werk gaan, of dat een lokale hovenier een bordje bij oorlogsgraven plaatst om aan te geven dat hij die graven onderhoudt. Er zit een structuur in het onderhoud van oorlogsgraven en zolang de BV Nederland dit als opdracht geeft, zullen we ons daar ook met zijn allen aan moeten proberen te conformeren.'

Grootscheepse renovatie beplanting op Nederlands ereveld Orry-la-Ville

Hoek Hoveniers is in opdracht van de Oorlogsgravenstichting begin maart 2014 gestart met een grootschalige renovatie van de beplanting op het Nederlandse ereveld te Orry-la-Ville nabij Parijs in Frankrijk. De heggen op en rond het ereveld, alsmede struiken en planten zijn gerooid en ruim twintig bomen zijn gekapt. Vervolgens wordt aan de hand van een ontwerp van tuin- en landschapsarchitect John Todirjo de beplanting op het ereveld opnieuw ingericht. Hiermee wordt de oorspronkelijke symmetrische opzet van het ereveld hersteld. Ook wordt van de gelegenheid gebruikgemaakt om de beplanting onderhoudsvriendelijker te maken. Rondom het ereveld en achter de graven worden nieuwe beuken en taxushagen aangebracht. Aan de linker- en rechterzijde van het ereveld worden ter vervanging van de Servische sparren acht nieuwe beuken Dawyck Purple geplant met een hoogte van 7 meter. In nieuw in te richten beplantingsvakken worden hortensia's, magnolia's en spirea's gepoot. Voor de graven wordt de bodembedekker Waldsteinia aangebracht. Ook het toegangshek en het voorterrein dat dagelijks in gebruik is als parkeerplaats voor de bezoekers van het ereveld worden aangepakt. Zo wordt onder andere het pad vernieuwd. De totale renovatie zal drie weken in beslag nemen, zodat het ereveld er voor 4 mei 2014 weer goed verzorgd bij zal liggen. Spoedig na 4 mei zal de grasmat op het ereveld vervangen worden.

Kwaliteitseisen

Roel Broer vervolgt: 'Met de ontwikkelde onderhoudsmodule verkorten we de lijnen tussen de consuls en de OGS. Maar ook geven wij hen handvatten om zowel de graven zelf als het groen op begraafplaatsen naar onze normen goed te (laten) onderhouden. Wanneer het onderhoudsniveau op een gemeentelijke begraafplaats verlaagd wordt van A naar C, heeft dat consequenties. Wij hebben de taak om desondanks eer te betonen aan gesneuveld oud-strijders en verzetslieden door niets af te doen aan

114 Nederlandse oorlogsgraven

Op het ereveld in Orry-la-Ville liggen 114 Nederlandse oorlogsslachtoffers begraven die vanuit heel Frankrijk op dit ereveld geconcentreerd zijn. Op gedenkplaten in het paviljoen staan de namen vermeld van 108 oorlogsslachtoffers die elders in Frankrijk begraven liggen. Hun graven konden niet worden overgebracht. Het ereveld is aangelegd door de Oorlogsgravenstichting en ingewijd op 3 mei 1958. Sindsdien wordt het onderhouden door haar Franse zusterorganisatie, l' Office National des Anciens Combattants. De tuinlieden die door deze organisatie werden aangesteld, hadden een grote mate van zelfstandigheid bij het onderhouden van het ereveld. Met name de laatste vaste opzichter van het ereveld bracht bijzonder fraaie, maar onderhoudsintensieve beplanting aan. Toen hij vervangen werd door een ambulante medewerker die ook op andere locaties werkzaamheden moest verrichten, liep de kwaliteit van het onderhoud zienderogen terug. Dit had niets te maken met de inzet van de nieuwe medewerker, maar alles met de arbeidsintensieve beplanting op het ereveld. Na deze ingrijpende renovatie zal dit tot het verleden behoren. Met de nieuwe beplanting en goede werkinstructies wordt het beheer vereenvoudigd en zal het groen op het ereveld met minder arbeid beter te onderhouden zijn.

de kwaliteitseisen die de Oorlogsgravenstichting hiervoor hanteert. En daarbij nemen de consuls een belangrijke positie in.' Maar er is nog een facet waarbij de consuls een prominente rol spelen. Roel Broer: 'Ook oud-strijders en verzetsmensen die in een particulier graf zijn begraven, ontsnappen niet aan de aandacht van onze consuls. Als een graf waarin een oorlogsslachtoffer ligt begraven om welke reden dan ook geruimd dreigt te worden, komt de OGS via haar consuls in actie. Het slachtoffer kan dan namelijk op kosten van de OGS worden overgebracht naar

een van de twee erevelden die zij in beheer heeft: militair ereveld De Grebbeberg en ereveld Loenen, gemeente Apeldoorn. Aldaar garandeert de OGS een eeuwigdurende grafrust. Dankzij de nieuwe online onderhoudsmodule kunnen we ook dat beter en gemakkelijker signaleren en structureren. Als BV Nederland hebben we een ereschuld aan deze oorlogsslachtoffers. De komende maanden gaan we de onderhoudsmodule per provincie aan alle consuls presenteren en uitrollen.'

'Ook op lokale begraafplaatsen worden natuurlijk oorlogsgraven onderhouden'

Erebegraafplaatsen

Maar hoe vindt het onderhoud van graven en begraafplaatsen van bijvoorbeeld Engelse oorlogsslachtoffers plaats? 'Onze Engelse zusterorganisatie opereert feitelijk net als wij. Het terrein van een erebegraving wordt in feite in bruikleen afgestaan. De Britse erebegravingen

bij Mierlo, Overloon en Bergen op Zoom worden onderhouden door een dienst van Britten vanuit het Belgische leger. Het is dus niet zo dat deze grond een onderdeel vormt van de Britse Gemeenbest, zoals velen denken. Het is in het verleden wel eens voorgekomen dat zwangere vrouwen in den vreemde naar een Amerikaanse of Engelse erebegraving gingen om juist daar te bevallen, met het idee dat een geboorte op de begraafplaats de jonge boreling bijvoorbeeld het Amerikaanse of het Britse staatsburgerschap zou bezorgen. Een beheerder zal dergelijke aanstaande moeders direct uit de droom helpen. Zo werkt dat niet...'

Plaatselijk

Maar ook op lokale begraafplaatsen worden natuurlijk oorlogsgraven onderhouden. Neem het voorbeeld van de Gelderse gemeente Lochem. Ook hier hebben we een zeer toegewijde consul, de heer A. Baarssen. Hij is ook betrokken bij het onderhoud van een tiental Gemeenbestgraven op de begraafplaats in Gorssel. 'Als er plantkundige renovaties nodig zijn bij deze Gemeenbestgraven, wordt dat eerst besproken met onze Engelse zusterorganisatie, de Commonwealth War Graves

Commission. Op de begraafplaats in Lochem bijvoorbeeld beheren wij twee Nederlandse oorlogsgraven. Bij deze twee graven hebben wij informatiebordjes geplaatst met het portret van de slachtoffers en hun levensverhaal in het kort. Dit willen wij bij alle Nederlandse oorlogsgraven in het land doen. Maar dat is weer een ander aspect van ons werk. Via onze website www.ogs.nl kan je het slachtofferregister raadplegen. Daarin kan je zoeken op naam van een slachtoffer en ook op naam van de plaats en de begraafplaats.'

Dit artikel uit een serie over begraafplaatsen is mede mogelijk gemaakt door:

HANSA

WILLE

EBBEN
trees since 1862

Loelers
Landschapsgestaltung

Stuur of twitter dit artikel door!

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-4647